

«Η αποτελεσματικότητα των Κοινωνικών Ιστοριών στη μείωση των επιθετικών συμπεριφορών παιδιού προσχολικής ηλικίας με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές: μελέτη περίπτωσης».

Αναγνώστου Βασιλική, εργοθεραπεύτρια, anagnostoubas@yahoo.gr, +306944444460

Μπούμη Μαρίνα, ειδική παιδαγωγός, martina_b4@yahoo.gr, + 306958007408

Σωτηρακοπούλου Νεφέλη, ειδική παιδαγωγός, sotnef@yahoo.gr, +306932871170

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η μείωση της συχνότητας των επιθετικών συμπεριφορών ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας, μέσα από τη χορήγηση εξατομικευμένων κοινωνικών ιστοριών. Ως συμπεριφορές-στόχοι επιλέχθηκαν η σωματική και η λεκτική βία. Για τη διεξαγωγή της μελέτης εφαρμόστηκε το πειραματικό σχέδιο με βάση την απόσυρση της παρέμβασης ABAB. Τα αποτελέσματα φανέρωσαν τη μείωση των επιθετικών συμπεριφορών του μαθητή τόσο αναφορικά με τη σωματική, όσο και με τη λεκτική βία. Η βελτίωση της συμπεριφοράς που παρατηρήθηκε, επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών ιστοριών για τα παιδιά με αυτισμό προσχολικής ηλικίας.

Εισαγωγή

Ο όρος αυτιστικό φάσμα εισάγεται το 1970 (Sansosti, Powell-Smith & Cowan, 2010), και χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια ομάδα νευροαναπτυξιακών διαταραχών που χαρακτηρίζονται από α) ελλείμματα στην κατανόηση και τη χρήση κοινωνικών δεξιοτήτων (Κωνστανταρέα, 1988· Phares, 2003· Liu, King et al., 2010), β) την περιορισμένη επικοινωνία και γ) τα περιορισμένα ενδιαφέροντα ή τις επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές (American Psychological Association, 2000).

Σε αντίθεση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης, τα παιδιά που ανήκουν στο αυτιστικό φάσμα δυσκολεύονται να συνάψουν συναισθηματικούς δεσμούς, αρχικά με τους γονείς και αργότερα με τα υπόλοιπα άτομα που τα περιβάλλουν, εξαιτίας της έλλειψης των έμφυτων ικανοτήτων κοινωνικής προσαρμογής (Boivinδρούκας & Sherratt, 2005). Τα συγκεκριμένα παιδιά δεν παρουσιάζουν έλλειμμα στην ποσοτική έκφραση του συναισθήματος, αλλά στην επικοινωνήσή του (Wenar & Kerig, 2008). Η δυσκολία που αντιμετωπίζουν επικεντρώνεται, επιπλέον, στην κατανόηση των κοινωνικών πληροφοριών και το πρόβλημα εστιάζεται στη διαταραγμένη επικοινωνία, παρά στις διαταραχές του λόγου. Έτσι, αδυνατούν να ερμηνεύσουν τις συμπεριφορές των γύρω τους, πράγμα που καθιστά αδύνατη την αποτελεσματική ανταπόκρισή τους σε αυτές (Χίτογλου-Αντωνιάδου, 2003).

Το έλλειμμα σε αυτόν τον τομέα φαίνεται ότι σχετίζεται με τη λεγόμενη «θεωρία του νου» (Tager-Flusberg, 2007). Η θεωρία του νου, όπως αρχικά διατυπώθηκε από τους Premack και Woodruff (1978), είναι η ικανότητα της απόδοσης νοητικών καταστάσεων (πεποιθήσεων, προθέσεων και επιθυμιών) στον εαυτό και τους άλλους, κάτι το οποίο μας επιτρέπει να κατανοούμε και να προβλέπουμε τη συμπεριφορά των άλλων (Baron-Cohen, 2000).

Παράλληλα, οι προκλητικές συμπεριφορές (π.χ. οργή, επιθετικότητα, αυτοτραυματισμοί κ.ά) είναι συχνές στα παιδιά με αυτισμό (McClintock, Hall & Oliver, 2003). Αυτές οι συμπεριφορές είναι δυνατόν να δημιουργήσουν κοινωνικά προβλήματα στο ίδιο το παιδί ή να ευθύνονται για την μελλοντική ακαδημαϊκή αποτυχία του μαθητή. Εξαιτίας αυτών των συμπεριφορών τα άτομα με αυτισμό μπορούν να απορριφθούν από τους συνομηλίκους τους, από τα αδέρφια τους ή από άλλα μέλη της οικογένειας (Sturmey, Seiverling & Ward-Horner, 2008). Επιπλέον, δεν είναι λίγες οι φορές που οι συγκεκριμένες συμπεριφορές μπορούν να οδηγήσουν στην απόβολή των ατόμων με αυτισμό από εκπαιδευτικά ή εργασιακά περιβάλλοντα.

Μία από τις παρεμβάσεις που χρησιμοποιείται τα τελευταία χρόνια για τη μείωση των προκλητικών συμπεριφορών των παιδιών με αυτισμό είναι οι κοινωνικές ιστορίες. Πολλές έρευνες αναφέρουν την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών ιστοριών στη μείωση των προκλητικών συμπεριφορών (Agosta, Graetz, Mastropieri & Scruggs, 2004· Gray & Garand, 1993· Kuoch & Mirenda, 2000·Ozdemir, 2008· Scattone, Wilczynski, Edwards & Rabian, 2002). Η κοινωνική ιστορία είναι μία εξατομικευμένη, σύντομη ιστορία που δημιουργείται για να περιγράψει μία

κατάσταση, μία δεξιότητα ή μία συμπεριφορά υπό τη μορφή κοινωνικών οδηγιών, προοπτικών ή ανταποκρίσεων που θεωρούνται κατάλληλες και αποδεκτές σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο (Gray & Garand, 1993). Οι στόχοι των κοινωνικών ιστοριών είναι να παρέχουν ακριβείς κοινωνικές πληροφορίες και να προωθήσουν την κοινωνική κατανόηση. Επιπλέον, παρέχουν υποστήριξη σε νέες και πολλές φορές περίπλοκες κοινωνικές εμπειρίες (Gray, 1995). Οι Gray και Garand (1993) υποστηρίζουν ότι οι κοινωνικές ιστορίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τα παιδιά με αυτισμό να κατανοήσουν την κοινωνική κατάσταση και τα συναισθήματα των ανθρώπων που εμπλέκονται σε αυτή την κατάσταση.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η μείωση της συχνότητας των επιθετικών συμπεριφορών ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας, μέσα από τη χορήγηση εξατομικευμένων κοινωνικών ιστοριών. Απώτερος στόχος ήταν η ομαλότερη ενσωμάτωσή του στο τυπικό νηπιαγωγείο

Μεθοδολογία

Στην έρευνα συμμετείχε ένα παιδί, ηλικίας 5 ετών, με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας. Ο μαθητής παρακολουθούσε δυο εκπαιδευτικά πλαίσια. Τρεις φορές την εβδομάδα παρακολουθούσε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ειδικής Θεραπευτικής Μονάδας Αυτιστικών παιδιών προσχολικής ηλικίας, ενώ δυο φορές την εβδομάδα παρακολουθούσε το τυπικό νηπιαγωγείο της περιοχής του. Στις αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών και των θεραπειών των δυο εκπαιδευτικών πλαισίων αναφέρονται η επιθετική συμπεριφορά του συμμετέχοντα, η οποία εκδηλώνεται είτε με σωματική είτε με λεκτική βία. Παράλληλα, ο συμμετέχων έδειχνε μεγάλο ενδιαφέρον στην αφήγηση ιστοριών κατά τη διάρκεια των οποίων πραγματοποιούσε σχόλια, παρατηρήσεις και ερωτήσεις.

Έπειτα από αναλυτικές παρατηρήσεις της συμπεριφοράς του συμμετέχοντα και στα δυο εκπαιδευτικά πλαίσια, αποφασίστηκε η κατασκευή δυο κοινωνικών ιστοριών. Μία για τη σωματική και μία για τη λεκτική βία (βλ. Παράρτημα). Και οι δυο κοινωνικές ιστορίες κατασκευάστηκαν με βάση τους κανόνες συγγραφής τους όπως ορίζονται από τη βιβλιογραφία (Gray, 1995).

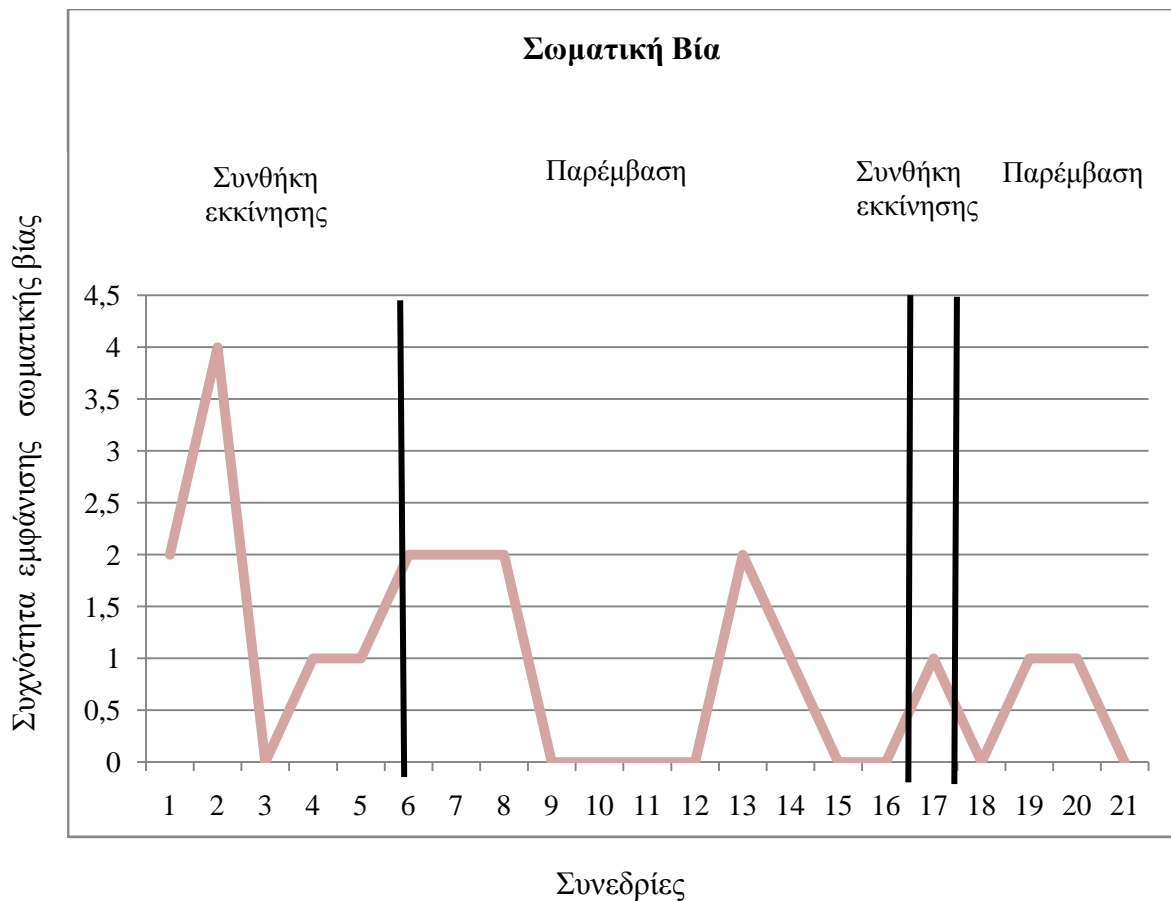
Για τη διεξαγωγή της μελέτης εφαρμόστηκε το πειραματικό σχέδιο με βάση την απόσυρση της παρέμβασης ABAB. Ειδικότερα οι φάσεις Α αποτέλεσαν τις

συνθήκες εκκίνησης, κατά τις οποίες πραγματοποιήθηκε παρατήρηση και καταγραφή της συχνότητας εμφάνισης των επιθετικών συμπεριφορών του μαθητή. Κατά τις φάσεις Β, των παρεμβάσεων, έγινε χορήγηση των κοινωνικών ιστοριών και παράλληλη παρατήρηση και καταγραφή της συχνότητας εμφάνισης των επιθετικών συμπεριφορών.

Οι κοινωνικές ιστορίες διαβάζονταν τρεις φορές την εβδομάδα στο μαθητή, ενώ η παρατήρηση και καταγραφή της συχνότητας εμφάνισης των επιθετικών συμπεριφορών γίνονταν πέντε φορές την εβδομάδα και στα δυο εκπαιδευτικά πλαίσια που παρακολουθούσε ο μαθητής, έπειτα από τη συνεργασία των εκπαιδευτικών και των δυο δομών.

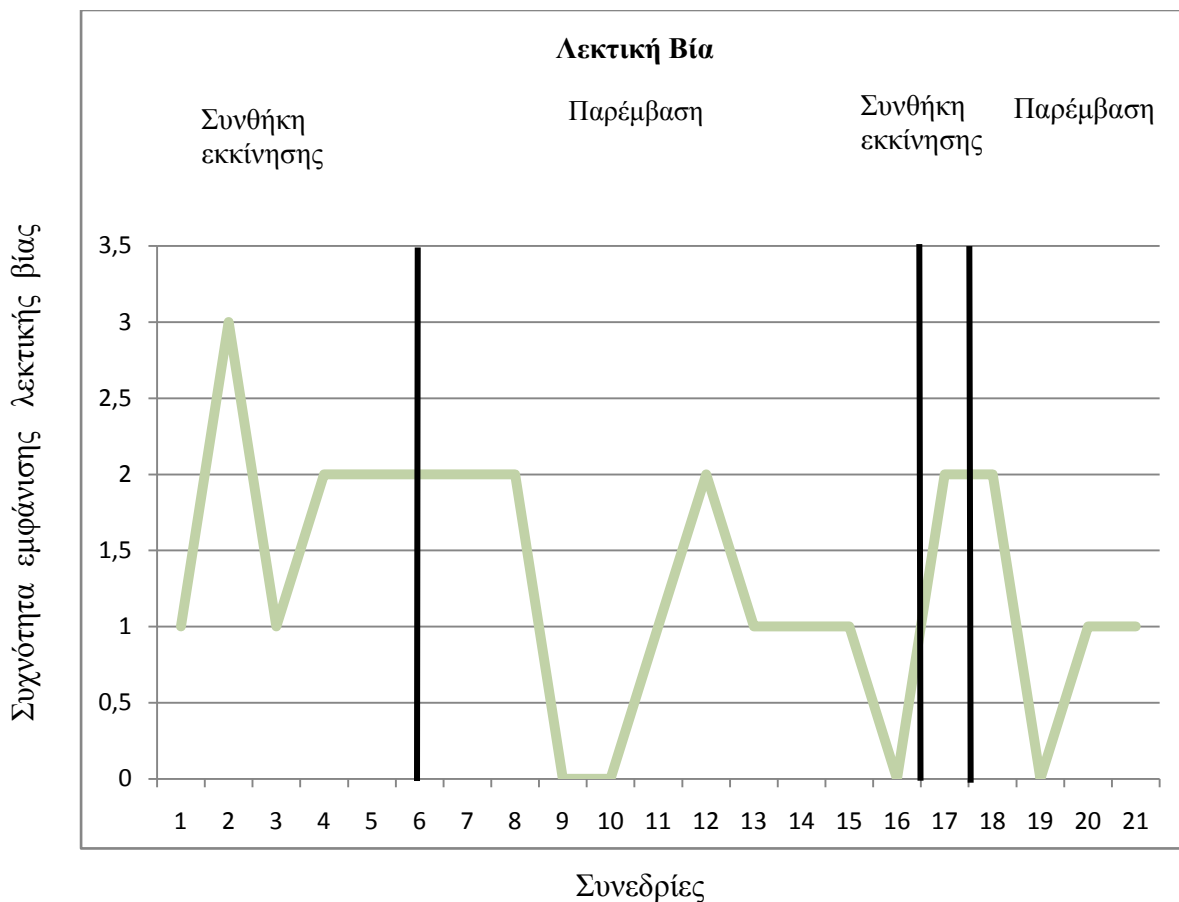
Αποτελέσματα

Όπως φαίνεται στην εικ. 1, κατά τη συνθήκη εκκίνησης ο συμμετέχων άσκησε σωματική βία κατά μέσο όρο 1.6 φορές (διακύμανση 0-4) ανά συνεδρία. Κατά την περίοδο της παρέμβασης (Β) υπήρξε μείωση της εκδήλωσης σωματικής βίας κατά μέσο όρο 0.81 φορές (διακύμανση 0-2). Στη δεύτερη συνθήκη εκκίνησης ο συμμετέχων χρησιμοποίησε 1 φορά σωματική βία, ενώ κατά τη δεύτερη φάση της παρέμβασης (Β) ο συμμετέχων άσκησε σωματική βία κατά μέσο όρο 0.5 φορές (διακύμανση 0-1) ανά συνεδρία.

Εικ.1 Συχνότητα εμφάνισης σωματικής βίας για τις συνθήκες εκκίνησης και για την περίοδο των παρεμβάσεων.

Σύμφωνα με την εικ. 2, κατά τη συνθήκη εκκίνησης ο συμμετέχων χρησιμοποίησε λεκτική βία κατά μέσο όρο 1.8 φορές (διακύμανση 1-3) ανά συνεδρία. Στη διάρκεια της παρέμβασης (B) παρατηρήθηκε μείωση της λεκτικής βίας κατά μέσο όρο 1.0 φορές (διακύμανση 0-2) ανά συνεδρία. Κατά τη δεύτερη συνθήκη εκκίνησης ο συμμετέχων άσκησε λεκτική βία 2 φορές, ενώ στη δεύτερη φάση της παρέμβασης (B) υπήρξε μείωση της λεκτικής βίας κατά μέσο όρο 1 φορά (διακύμανση 0-2) ανά συνεδρία.

Εικ. 2 Συχνότητα εμφάνισης λεκτικής βίας για τις συνθήκες εκκίνησης και για την περίοδο των παρεμβάσεων.

Κοινωνική εγκυρότητα

Μετά το τέλος των παρεμβάσεων πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς, τους θεραπευτές, αλλά και με τους γονείς του συμμετέχοντα. Από όλες τις πλευρές σημειώθηκε η αισθητή βελτίωση της συμπεριφοράς του τόσο απέναντι στους εκπαιδευτικούς, όσο και απέναντι στους συνομηλίκους του.

Συζήτηση

Η παρούσα έρευνα σχεδιάστηκε για τη μείωση της συχνότητας εμφάνισης των επιθετικών συμπεριφορών ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας. Η συγκεκριμένη μελέτη επαναλαμβάνει τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών, οι οποίες υποστηρίζουν τη βελτίωση της συμπεριφοράς των παιδιών με αυτισμό με βάση τις κοινωνικές ιστορίες (Agosta, Graetz, Mastropieri & Scruggs, 2004·Ozdemir, 2008 · Scattone, Wilczynski, Edwards & Rabian, 2002)

Αναφορικά με τη σωματική βία, ο συμμετέχων έδειξε ότι ανταποκρίνεται θετικά στην παρέμβαση από την πρώτη περίοδο εφαρμογής της, κατά την οποία υπήρξε αισθητή μείωση της εκδήλωσης σωματικής βίας τόσο απέναντι στους εκπαιδευτικούς, όσο και απέναντι στους συνομηλίκους του, κάτι το οποίο παρατηρήθηκε από τους θεραπευτές, τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς και των δυο δομών που παρακολουθούσε ο συμμετέχοντας.

Παράλληλα, ο συμμετέχων παρουσίασε μία θετική εικόνα και ως προς την παρέμβαση για τη λεκτική βία. Με τη χορήγηση των κοινωνικών ιστοριών, η χρήση υβριστικών σχολίων και χαρακτηρισμών μειώθηκε κατά πολύ. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια της παρέμβασης, ο συμμετέχων έκανε χρήση κάποιων εκ των εναλλακτικών φράσεων που του είχαν δοθεί μέσω των κοινωνικών ιστοριών, ορισμένες φορές που ήθελε να χρησιμοποιήσει μία «κακιά λέξη».

Με το πέρας των παρεμβάσεων και τη συνολική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, αυτό που παρατηρήθηκε από τους ερευνητές ήταν ότι οι κοινωνικές ιστορίες αποδείχτηκαν αποτελεσματικές στη μείωση κάποιων έντονων και παγιωμένων εκ μέρους του συμμετέχοντα συμπεριφορών, κάτι για το οποίο υπήρχαν ιδιαίτερες επιφυλάξεις στην αρχή. Βάσει αυτού του αποτελέσματος, σημειώθηκε ο σημαντικός ρόλος των χαρακτηριστικών του συμμετέχοντα για την επιτυχία των κοινωνικών ιστοριών (π.χ. καλή κατανόηση, ενδιαφέρον για την αφήγηση ιστοριών κ.ά.), τα οποία πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη πριν την κατασκευή και τη χορήγηση των κοινωνικών ιστοριών. Επίσης, η συγκεκριμένη έρευνα φανέρωσε τα αποτελέσματα που προέρχονται από τη χορήγηση των κοινωνικών ιστοριών και μόνο. Δηλαδή, χωρίς την υιοθέτηση και άλλων μεθόδων όπως π.χ. προτροπές, παιχνίδια ρόλων κ.ά. Βάσει των αποτελεσμάτων φαίνεται ότι η κατανόηση των σκέψεων και των συναισθημάτων των εκπαιδευτικών, των θεραπευτών και των συνομηλίκων ίσως παίζουν κάποιο ρόλο για τη μείωση που παρατηρήθηκε, αλλά δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν τη βελτίωση της ικανότητας στο «διάβασμα της σκέψης» (θεωρία του νου) των άλλων από τις κοινωνικές ιστορίες.

Για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης έρευνας, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και ορισμένοι περιορισμοί. Αρχικά, το μικρό δείγμα αποτελεί έναν ανασταλτικό παράγοντα στη γενίκευση των αποτελεσμάτων στον πληθυσμό με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας. Επιπλέον, το μικρό διάστημα παρατήρησης και καταγραφής της επιθετικής συμπεριφοράς του συμμετέχοντα, κατά τη δεύτερη συνθήκη εκκίνησης δεν είναι ιδιαίτερα ενδεικτικό. Παράλληλα, η απουσία των

μετρήσεων της διάρκειας και της έντασης των επιθετικών συμπεριφορών εμποδίζουν την εξαγωγή και άλλων, πιο ποιοτικών συμπερασμάτων για την εν λόγω συμπεριφορά.

Εν κατακλείδι, τα αποτελέσματα φανέρωσαν τη μείωση των επιθετικών συμπεριφορών του μαθητή τόσο αναφορικά με τη σωματική, όσο και με τη λεκτική βία. Η βελτίωση της συμπεριφοράς που παρατηρήθηκε, επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών ιστοριών για τα παιδιά με αυτισμό προσχολικής ηλικίας και υποδεικνύει την αναγκαιότητα της αξιοποίησης αυτού του πολύτιμου εργαλείου στην ενσωμάτωσή τους σε γενικά πλαίσια εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφία

- Agosta, E., Graetz, J. E., Mastropieri, M. A., & Scruggs, T. E. (2004). Teacher–researcher partnership to improve social behavior through social stories. *Intervention in School and Clinic, 39*, 276–287.
- American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*, (4th ed., text revision). Washington, DC: American Psychiatric Association
- Baron-Cohen, S. (2000). Theory of mind and autism: A fifteen year review. Στο: S. Baron-Cohen, H. Tager-Flusberg, & D. J. Cohen (Eds.), *Understanding other minds. Perspectives from developmental cognitive neuroscience* (pp. 3–21). Oxford: University Press.
- Βογινδρούκας, Ι. & Sherratt, D. (2005). Οδηγός εκπαίδευσης παιδιών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές. Αθήνα: Ταξιδευτής.
- Gray, C. (1995). Teaching children with autism to “read” social situations. Στο: K. A. Quill (Ed.), *Teaching children with autism: Strategies to enhance communication and socialization* (pp. 219–241). New York: Delmar
- Gray, C., & Garand, J. (1993). Social stories: Improving responses of students with autism with accurate social information. *Focus on Autistic Behavior, 8*, 1–10.

- Sansosti, F.J., Powell-Smith, K.A., & Cowan, R. (2010). *High functioning autism and Asperger's Syndrome: A school-based practitioner's guide for assessment, prevention, and intervention*. New York: Guilford.
- Kuoeh, H., & Mirenda, P. (2003). Social Story interventions for young children with autism spectrum disorders. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 18, 219–227
- Κωνστανταρέα, Μ. (1988). Παιδικός Αυτισμός. Στο: Γ. Μαυρόπουλος, Γ. Τσιάντης (επιμ.) *Σύγχρονα θέματα παιδοψυχιατρικής-ψυχοπαθολογίας*. Αθήνα: Καστανιώτη, 153-193.
- Liou, K. Y., King, M. & Bearman, P.S. (2010). Social influence and the autism epidemic. *American Journal of Sociology*, 115(5), 1387-1434.
- McClintock, S., Hall, S., & Oliver, C. (2003). Risk markers associated with challenging behaviours in people with intellectual disabilities: meta-analytic study. *Journal of Intellectual Disability Research*, 47, 405–416.
- Ozdemir, S. (2008). The effectiveness of social stories on decreasing disruptive behaviors of children with autism: Three case studies. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 38(9), 1689-96.
- Phares, V. (2003). *Understanding abnormal child psychology*. University of south Florida: John Wiley & sons, inc.
- Premack, D., & Woodruff, G. (1978) Does the chimpanzee have a 'theory of mind'? *Behavioral and Brain Sciences*, 4, 515-526.
- Scattone, D., Wilczynski, S. M., Edwards, R. P., & Rabian, B. (2002). Decreasing disruptive behaviors of children with autism using social stories. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 32, 535–543.
- Sturmey, P., Seiverling, L., & Ward-Horner, J. (2008). Assessment of challenging behaviors in people with autism spectrum disorders. Στο: J. L. Matson (Ed.), *Clinical assessment and intervention for autism spectrum disorders* (pp. 131-163). London: Elsevier, Inc.

Tager-Flusberg H. (2007). Evaluating the theory-of-mind hypothesis in autism. *Current directions in psychological science*, 16 (6), 311–315.

Wenar, C., & Kerig, P. (2008). *Developmental Psychopathology: From Infancy Through Adolescence Fifth Edition*. New York: McGraw-Hill Companies, Inc.

Χίτογλου - Αντωνιάδου, Μ. (2003). [Ο κοινωνικός εγκέφαλος](#). [University Studio Press](#)

Παράρτημα

- Κοινωνική ιστορία για τη **σωματική βία**:

Το όνομα μου είναι ...

Μερικές φορές όταν θυμώνω πολύ, χτυπάω όποιον με νευριάζει.

Όταν χτυπάω τη μαμά, τον μπαμπά, τις δασκάλες μου ή κάποιο παιδί, τότε εκείνοι

είναι πολύ λυπημένοι.

Ακόμα, όταν χτυπάω κάποιον μπορεί να τον τραυματίσω πολύ σοβαρά και μετά να

πρέπει να πάει στο νοσοκομείο.

Όταν θυμώνω πολύ μπορώ:

- να πάρω τρεις βαθιές ανάσες
- να μετρήσω μέχρι το **10**

μέχρι να μου περάσει ο θυμός.

Θα πρέπει να θυμάμαι ότι δεν πρέπει να χτυπάω τους άλλους κι έτσι όλοι θα

μπορούμε να παίζουμε χαρούμενοι.

Ερωτήσεις κατανόησης:

- 1) Τι κάνω όταν θυμώνω πολύ;
- 2) Όταν χτυπάω τη μαμά, τον μπαμπά, τις δασκάλες μου ή κάποιο παιδί, πώς αισθάνονται;
- 3) Άμα χτυπήσω κάποιον και τον τραυματίσω σοβαρά, τότε εκείνος θα πρέπει να...;
- 4) Τι μπορώ να κάνω όταν θυμώνω;

➤ Κοινωνική ιστορία για τη λεκτική βία

Το όνομά μου είναι ...

Όταν οι άνθρωποι μιλούν μεταξύ τους χρησιμοποιούν «καλές λέξεις».

Μερικές φορές όταν θυμώνω, μιλώ με «άσκημες λέξεις» στους φίλους μου, στη δασκάλα μου ή στους γονείς μου .

Κάθε φορά που χρησιμοποιώ μια άσκημη λέξη κάνω τους άλλους λυπημένους.

Μερικές φορές οι συμμαθητές μου γελούν όταν χρησιμοποιώ κακές λέξεις επειδή νομίζουν ότι είναι αστείες.

Όμως οι κακές λέξεις δεν είναι αστείο.

Αστείο είναι:

- Να κάνεις μια αστεία γκριμάτσα

- Να πεις μια αστεία ιστορία

- Να ζωγραφίσεις μια αστεία ζωγραφιά

Όταν θυμώνω μπορώ να χρησιμοποιήσω κάποιες λέξεις όπως:

- άμα πια!
- Ας το καλό
- Ουφ , όχι πάλι

Αυτές οι λέξεις δεν είναι κακές

Πρέπει να θυμάμαι να χρησιμοποιώ μόνο «καλές λέξεις» όταν μιλώ στους άλλους. Τότε θα είναι όλοι πιο χαρούμενοι και θα μπορούμε να κάνουμε όμορφα πράγματα μαζί.

Ερωτήσεις κατανόησης:

- 1)Μερικές φορές όταν θυμώνω χρησιμοποιώ ...;
- 2)Πώς αισθάνονται οι άλλοι όταν χρησιμοποιώ άσχημες λέξεις;
- 3)Είναι αστείο να χρησιμοποιώ άσχημες λέξεις;
- 4)Τι είναι αστείο;
- 5)Ποιες λέξεις μπορώ να χρησιμοποιήσω όταν θυμώνω;
- 6)Τι πρέπει να θυμάμαι;

